

факторів виробництва. Цим і пояснюється актуальність розробки та впровадження різного роду систем управління виробництвом. У статті запропоновано систему, що включає критерії ефективності обмеження за виробничими потужностями (використовуваними ресурсами). Система розробляється в кілька етапів, на кожному з яких передбачається формування блоку відповідної системи управління.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ЕФЕКТИВНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ, ФАКТОРИ, ФАКТОРИ ВИРОБНИЦТВА.

ABSTRACT

Malykhina S. V. Efficiency Use Management of Production Factors at Enterprise / Svitlana Viktorivna Malykhina // Visnyk NTU. – K.: NTU. – 2012. – Vol. 26.

One of the aims of productive-and-economic activity is efficiency provision, which, in its turn, depends on availability and use of economic potential formed on the basis of production factors. Due to the mentioned above, the topicality of development and introduction of management systems of different kinds into production has been explained and substantiated. The system we provide comprises certain criteria on efficiency of limiting productive capacity (available recourses in use). The system has been organized in certain stages, each of which provides a unit of appropriate management system.

KEY WORDS: EFFICIENCY, EFFICIENCY MANAGEMENT, FACTORS, PRODUCTION FACTORS.

РЕФЕРАТ

Малыхина С. В. Управление эффективностью использования факторов производства на предприятии / Светлана Викторовна Малыхина // Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 26.

Одной из целей производственно-хозяйственной деятельности является обеспечение эффективности, которая в свою очередь, зависит от наличия и использования экономического потенциала, формируемого на основе факторов производства. Этим и объясняется актуальность разработки и внедрения различного рода систем управления производством. В статье предлагаемая система включает в себя критерии эффективности ограничения по производственным мощностям (используемым ресурсам). Система разрабатывается в несколько этапов, на каждом из которых предусматривается формирование блока соответствующей системы управления.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ЭФФЕКТИВНОСТЬ, УПРАВЛЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ, ФАКТОР, ФАКТОРЫ ПРОИЗВОДСТВА.

УДК 65.012

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Масалітана В.В., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. В сучасних економічних умовах сталий розвиток підприємств в першу чергу залежить від активізації інвестиційних процесів. У зв'язку з цим, все більшої актуальності набувають питання пов'язані з оцінкою інвестиційної привабливості підприємства, результати якої відіграють вагомое значення у процесі прийняття рішення щодо його інвестування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день, проблемі оцінки інвестиційної привабливості підприємств присвячено досить багато праць вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, таких як: Бланк І. А., Гойко А. Ф., Кисіль М. І., Кузнецова А. Я., Пересада А. А., Савчук В. П., Беренс В., Бірман Г., Ковалев В. В., Липсиц І. В. [1]. Однак серед науковців відсутня єдина думка щодо загальної методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства, тому данна проблема потребує подальшого наукового дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування напрямів удосконалення методики оцінювання інвестиційної привабливості підприємства на основі визначення рівня його інвестиційної активності.

Основний матеріал дослідження. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства може бути здійснена в процесі реалізації наступних робіт:

- визначення стадії життєво циклу підприємства;
- оцінка матеріально-технічного потенціалу підприємства;

- фінансовий аналіз інвестиційної привабливості.

Під життєвим циклом підприємства розуміють сукупність стадій, які проходить підприємство в перебігу своєї життєдіяльності від створення до ліквідації, кожна з яких характеризується певною системою стратегічних цілей та задач, особливостями формування ресурсного потенціалу, досягнутими результатами функціонування.

Цикл розвитку підприємства включає такі стадії:

- зародження;
- становлення (зростання);
- призупинення темпів росту;
- спад;
- банкрутство та ліквідація підприємства.

Перша стадія життєвого циклу характеризує зародження підприємства в ринковому економічному середовищі, формування його первинної структури. На цьому етапі підприємство хоч ще і не склалося остаточно, але вже поставляє на ринок експериментальні взірці, нові ідеї або послуги, зондує ринок на предмет попиту. Це, як правило, ризикова діяльність, тому тут існує небезпека кризи, яка полягає у тому, що за умови невірно вибраної стратегії або жорсткої конкуренції фірма може зникнути вже на цьому етапі її розвитку.

При вдалому розвитку подій підприємство продовжує рости і збільшуватися та вступає в нову фазу життєвого циклу – становлення. Цей етап характеризується найбільшою діловою активністю і наростаючою складністю організації, тобто збільшенням обсягів виробництва, розширенням ринків збуту, нарощуванням потужностей, поліпшенням якості продукції, розширенням штату співробітників. У зв'язку з тенденціями кількісного й якісного зростання внутрішнього середовища бізнесу цей період вимагає перебудови управління, що спричиняє за собою його ускладнення у функціональному, організаційному, мотиваційному, інформаційному відношенні, зажадає професіоналізації управління. Різкий ріст виробництва неминує повинен вести до перебудови організаційної структури та системи реалізації. Але, як правило, цього не роблять, аргументуючи недоцільністю здійснювати будь-яку перебудову і реорганізацію, адже обсяги виробництва і реалізації зростають, продукція вдосконалюється, кількість споживачів збільшується. Необхідно, щоб темпи розвитку системи управління організацією відповідали або випереджали темпи розвитку її внутрішнього середовища. Небезпека кризи на цій стадії зірвана, оскільки загальні показники зростають, і лише зниження темпів зростання може сигналізувати про небезпеку кризи.

На третій стадії циклу розвитку підприємства виникає протиріччя між наявною організаційною структурою та зростаючим обсягом виробництва і реалізації. Як наслідок, зменшуються темпи економічного зростання організації, керівництво починає застосовувати експрес-методи, але час втрачений, проблеми виникають одна за одною. Криза поширюється в усі сфери діяльності та процеси і набирає загрозливих масштабів, що є передумовою банкрутства.

Від стадії життєво циклу підприємства в значній мірі залежить інтенсивність інвестиційного процесу і пріоритети інвестиційної діяльності.

Так, на стадії створення підприємства значні початкові інвестиції вкладаються у формування його матеріально-технічної бази. Після уведення виробничих об'єктів в експлуатацію зростає потребу в інвестиціях для створення виробничих запасів, запасів готової продукції, незавершеного виробництва. Одночасно значні кошти мають витратитися на здійснення комплексу активних маркетингових заходів.

У випадку, коли підприємство вже вийшло на стабільні обсяги виробництва та реалізації, воно може значну частину свого прибутку реінвестувати у фінансові інструменти з метою отримання додаткового прибутку. На цій стадії розвитку підприємства пріоритетним напрямком його інвестиційної діяльності стає формування диверсифікованого інвестиційного портфеля. А у випадку, коли підприємство майже повністю вичерпало ресурс свого розвитку за рахунок початкових інвестицій, зростає потреба у інвестиційних ресурсах на модернізацію засобів виробництва, товарну та регіональну диверсифікацію. Вчасна зміна пріоритетів інвестиційної діяльності дає змогу підприємству уникнути занепаду і ліквідації.

Інвестиційно привабливими вважаються підприємства, які перебувають у процесі росту, тобто на перших трьох стадіях свого розвитку. На четвертій стадії інвестування доцільне лише тоді, коли продукція підприємства має добрі маркетингові перспективи, а обсяг інвестицій в технічне переоснащення відносно незначний і термін окупності достатньо короткий.

Визначення стадій життєвого циклу підприємства ґрунтується на аналізі окремих динамічних показників:

- обсягу продукції;
- загальної суми активів;
- суми власного капіталу;
- суми прибутку.

За темпами зміни цих показників можна робити висновок, на якій саме стадії розвитку перебуває підприємство. Найбільш високими є темпи приросту показників за кілька років для II стадії; стабілізація цих показників характерна для III стадії, а зниження – для стадії IV.

Аналіз об'ємних показників доцільно доповнити показниками прибутковості капіталу: рентабельність власного капіталу та капіталу вцілому. Якщо рентабельність власного капіталу перевищує ставки банківського відсотка, інвестиції стають привабливими.

Поряд з виявленням стадій життєвого циклу підприємства оцінювання інвестиційної привабливості вимагає проведення всебічного аналізу його матеріально-технічного потенціалу.

Матеріально-технічний господарського товариства охоплює його необоротні активи та запаси. Головною складовою потенціалу є основні засоби. Їх технічний стан суттєво впливає на інвестиційну привабливість підприємства, оскільки характеризує можливості отримання прибутку у результаті операційної діяльності, а отже забезпечення інтересів інвесторів у вигляді дивідендів і процентів.

Оцінити необоротні активи можна за допомогою коефіцієнтів зносу, придатності та фондовіддачі основних засобів та нематеріальних активів. Доцільно проаналізувати динаміку вартості матеріально-технічної бази підприємства: позитивною для інвестора є тенденція її зростання.

Результати аналізу ділової та інвестиційної активності підприємства є важливими сигналами про інвестиційну його привабливість.

Показником ділової активності є швидкість обороту майна підприємств за звітний період. На неї суттєво впливає інвестиційна активність товариства. Її потенційні можливості можна оцінити за допомогою часток грошових коштів на покриття потреб різних видів діяльності, алгоритм розрахунку яких представлено на рис. 1. В блок-схемі використані наступні умовні позначення:

$\mathcal{C}_0, \mathcal{C}_i, \mathcal{C}_\phi$ – частки грошових коштів, що використовуються для фінансування відповідно додаткових потреб операційної діяльності, потреб інвестиційної та фінансової діяльності;

\mathcal{C}_3 – частка грошових коштів, що залишилася невикористаною у звітному періоді;

$\text{ВГК}_0, \text{ВГК}_i, \text{ВГК}_\phi$ – суми грошових коштів, що використовуються відповідно в операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності підприємства;

$\text{ЧРГК}_n, \text{ЧРГК}_в$ – значення чистого руху грошових коштів відповідно позитивне і від'ємне;

ДФ – загальна сума джерел фінансування потреб у грошових коштах звітного періоду.

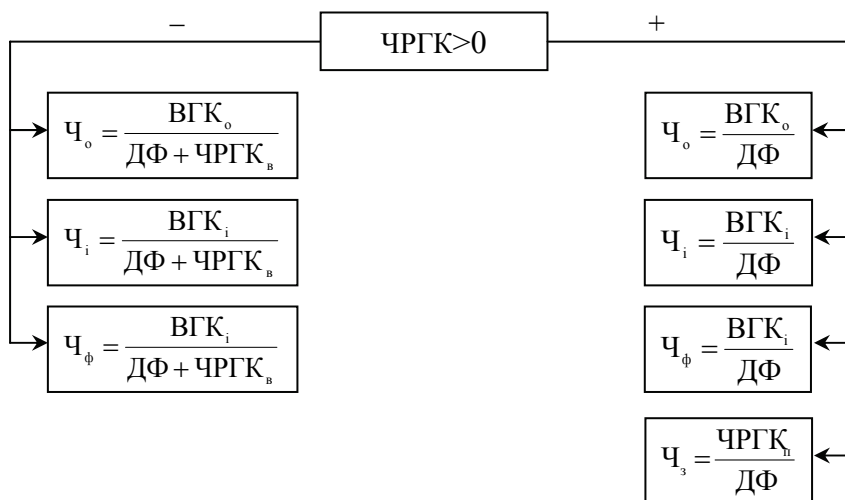

Рисунок 1. – Блок-схема алгоритму розрахунку часток грошових коштів на покриття потреб різних видів діяльності підприємства

Необхідність розрахунку часток за різними алгоритмами при позитивному й від'ємному значеннях чистого руху грошових коштів обумовлена тим, що при позитивному ЧРГК загальної суми джерел звітного періоду достатньо для фінансування потреб усіх видів діяльності. До того ж виникає їх надлишок, який буде використано у наступному періоді. При від'ємному ЧРГК підприємство покриває нестачу грошей за рахунок їх залишку на початок звітного періоду.

Важливим показником є рівень цільового використання чистого прибутку від операційної діяльності (ЧП_о) та амортизаційних відрахувань (АВ). Цільовим є використання їх для фінансування інвестиційної діяльності та виплати дивідендів. Якщо ж підприємство використовує чистий прибуток і амортизаційні відрахування для покриття додаткових витрат операційної діяльності, то скорочуються можливості фінансування інвестиційних програм підприємства. Для аналізу доцільно розрахувати коефіцієнт акумуляції чистого прибутку операційної діяльності і амортизаційних відрахувань для фінансування капітальних інвестицій за формулою:

$$K_{ак} = \frac{ЧП_о + АВ}{ЧГП_о} \quad (1)$$

де ЧП_о – чистий прибуток від операційної діяльності;

АВ – амортизаційні відрахування;

ЧГП_о – чистий грошовий потік від операційної діяльності.

Якщо чистий грошовий потік від операційної діяльності у звітному періоді має від'ємне значення, то чистий прибуток і амортизаційні відрахування повністю використані за нецільовим призначенням, а саме – для покриття додаткових потреб операційної діяльності.

При позитивному значенні чистого грошового потоку і значенні $K_{ак} \geq 1$ чистий прибуток і амортизаційні відрахування частково збережені для фінансування інвестиційної діяльності. І, насамкінець, при значенні коефіцієнта акумуляції, більшому за одиницю, для покриття потреб інвестиційної діяльності збережена тільки частина амортизаційних відрахувань і чистого прибутку у сумі ЧГК_о.

На інвестиційну привабливість підприємства впливають фінансові ризики: чим вони вищі, тим нижчою є інвестиційна привабливість. Фінансові ризики оцінюються опосередковано. При цьому частіше всього використовують розрахунково-аналітичні методи, прикладом яких є аналіз платоспроможності підприємства. Його результати дозволяють оцінити рівень ризику втрати платоспроможності підприємством як в поточному, так і перспективному періоді.

Важливими показниками для потенційних інвесторів є також коефіцієнт виплати дивідендів та їх стабільність. При високій стабільності виплат коефіцієнт варіації дивіденду в розрахунку на одну просту акцію не перевищує рівень у 30%. Якщо ж коефіцієнт варіації вищий, виплати дивідендів є нестабільними.

Висновки. В умовах жорсткої конкуренції між підприємствами гостро постає питання про формування їх інвестиційної привабливості для потенційного інвестора. Отже, роль оцінки інвестиційної привабливості підприємств полягає в тому, щоб за допомогою конкретних показників переконати інвесторів у доцільності здійснення вкладень.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Сатир Л.М. Методичні підходи до оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства. / Л.М. Сатир // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 13. – С. 82-86.

РЕФЕРАТ

Масалітіна В.В. Методичні основи оцінки інвестиційної привабливості підприємства. / Вікторія Володимирівна Масалітіна // Вісник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вип. 26.

У статті розглянуто механізм оцінки інвестиційної привабливості підприємства відповідно до стадій його життєвого циклу та запропоновано підхід, що до удосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Об'єкт дослідження – інвестиційна привабливість підприємства.

Мета роботи – обґрунтування напрямів удосконалення методики оцінювання інвестиційної привабливості підприємства на основі визначення рівня його інвестиційної активності.

Методи дослідження – аналізу, синтезу, теоретичних узагальнень.

Оцінка інвестиційної привабливості підприємства може бути здійснена в процесі реалізації наступних робіт: визначення стадії життєвого циклу підприємства; оцінка матеріально-технічного потенціалу підприємства; фінансовий аналіз інвестиційної привабливості. Інвестиційно привабливими вважаються підприємства, які перебувають у процесі росту, тобто на стадіях зародження, становлення та призупинені темпів росту. Поряд з виявленням стадій життєвого циклу підприємства оцінювання інвестиційної привабливості вимагає проведення всебічного аналізу його матеріально-технічного потенціалу, ділової та інвестиційної активності. Потенційні можливості інвестиційної активності підприємства пропонується оцінювати за допомогою: часток грошових коштів на покриття потреб різ-

них видів діяльності; рівня цільового використання чистого прибутку від операційної діяльності та амортизаційних відрахувань, як основних джерел фінансування інвестиційної діяльності.

Результати статті можуть бути використані для визначення інвестиційної привабливості окремого підприємства, а також при проведенні фінансового аналізу за ініціативою як самого підприємства, так й інвесторів.

Прогнозні припущення щодо розвитку об'єкта дослідження – вдосконалення методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства з урахуванням факторів, що впливають не тільки на підприємство, а й мають галузевий характер.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, ІНВЕСТИЦІЙНА АКТИВНІСТЬ, ЧИСТИЙ РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ, СТАДІЯ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА.

ABSTRACT

Masalitina V.V. Methodical bases of estimation of investment attractiveness of enterprise. / Viktoriya Masalitina // Visnyk NTU. – K.: NTU. – 2012. – Vol. 26.

In the article the mechanism of estimation of investment attractiveness of enterprise is considered in accordance with the stages of him life cycle and offered approach, that to the improvement of estimation of investment attractiveness of enterprise.

Object of study – investment attractiveness of enterprise.

Purpose – ground of directions of improvement of methodology of evaluation of investment attractiveness of enterprise on the basis of determination of level of him investment activity.

Methods of study – analysis, synthesis, theoretical generalizations.

The estimation of investment attractiveness of enterprise can be carried out in the process of realization of next works: determination of the stage vitally to the cycle of enterprise; estimation of material and technical potential of enterprise; financial analysis of investment attractiveness. Investment attractive enterprises that are in the process of height are considered, on the stages of origin, becoming and stopped rates of height. Next to the exposure of the stages of life cycle of enterprise of evaluation of investment attractiveness requires realization of all-round analysis him material and technical potential, business and investment activity. Potential possibilities of investment activity of enterprise it is suggested to estimate for help : parts of monetary resources on coverage of necessities of different types of activity; level of the having a special purpose use of net income from operating activity and depreciation decrees, as basic sourcings of investment activity. The results of the article can be drawn on for determination of investment attractiveness of separate enterprise, and also during realization of financial analysis on initiative both enterprise and investors.

The results of the article can be used for determination of investment attractiveness of separate enterprise, and also during realization of financial analysis on initiative both enterprise and investors.

Forecast assumptions about the object of study – perfection of methodology of estimation of investment attractiveness of enterprise taking into account factors that influence not only on an enterprise but also have branch character.

KEYWORDS: INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF ENTERPRISE, INVESTMENT ACTIVITY, CLEAN RUH OF MONETARY RESOURCES, STAGE OF LIFE CYCLE OF ENTERPRISE.

РЕФЕРАТ

Масалитина В.В. Методические основы оценки инвестиционной привлекательности предприятия. / Виктория Владимировна Масалитина // Вестник НТУ. – К.: НТУ. – 2012. – Вып. 26.

В статье рассмотрен механизм оценки инвестиционной привлекательности предприятия в соответствии со стадиями его жизненного цикла и предложен подход, к усовершенствованию оценки инвестиционной привлекательности предприятия.

Объект исследования – инвестиционная привлекательность предприятия.

Цель работы – обоснование направлений усовершенствования методики оценивания инвестиционной привлекательности предприятия на основе определения уровня его инвестиционной активности.

Методы исследования – анализа, синтеза, теоретических обобщений.

Оценка инвестиционной привлекательности предприятия может быть осуществлена в процессе реализации следующих работ : определение стадии жизненного цикла предприятия; оценка материально-технического потенциала предприятия; финансовый анализ инвестиционной привлекательности. Инвестиционно привлекательными считаются предприятия, которые находятся в процессе ро-

ста, то єсть на стадіях зародження, становлення і припинення темпов росту. Рядом с виявленієм стадій життєвого циклу підприємства оцінюваніє інвестиційної привлекателності потребує проведення всестороннього аналізу єго матеріально-технічного потенціалу, делової і інвестиційної активності. Потенціальніє можливості інвестиційної активності підприємства пропонується оцінювати с помощью: долей денежних средств на покритіє потребностей разных видов деятельности; уровня целевого использования чистой прибыли от операционной деятельности и амортизационных отчислений, как основных источников финансирования инвестиционной деятельности.

Результаты статьи могут быть использованы для определения инвестиционной привлекательности отдельного предприятия, а также при проведении финансового анализа по инициативе как самого предприятия, так и инвесторов.

Прогнозные предположения относительно развития объекта исследования – совершенствование методики оценки инвестиционной привлекательности предприятия с учетом факторов, которые влияют не только на предприятие, но и имеют отраслевой характер.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ, ИНВЕСТИЦИОННАЯ АКТИВНОСТЬ, ЧИСТОЕ ДВИЖЕНИЕ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ, СТАДИЯ ЖИЗНЕННОГО ЦИКЛА ПРЕДПРИЯТИЯ.

УДК 65.012.4

СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО СКЛАДОВІ

Мельниченко Т.М.
Яценко Б.І., здобувач

Постановка проблеми. Сьогодні, коли Україна вийшла з економічного занепаду та розвивається, виникає необхідність у плануванні господарської діяльності підприємства та його стратегічному розвитку. Незважаючи на те, що дана проблематика вже розглядалася в роботах таких видатних закордонних та вітчизняних вчених як Ансофф І., Анігін Б.А., Василенко В.О., Жалінська І.В., Осовська Г.В., Оборська С.В., Мартиненко М.М., Мескон М., Гкаченко Т.І., Сумець О.М., Фіцук О.Л., Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж., Шершньова З.Є., вона залишається актуальною та перспективною на сьогодні.

Метою даної статті є дослідження сутності управління стратегічним розвитком підприємства та визначення його складових.

Виклад основного матеріалу. Стратегічне управління має дуже розгалужену та складну мережу зв'язків як усередині організації, так і в зовнішньому середовищі, його можна розглядати як сукупність специфічних процесів прийняття управлінських рішень щодо формування мети та визначення цілей організації, вибору стратегій її діяльності та використання ресурсів у ринковому середовищі, що забезпечують реалізацію цих стратегій.

Суть стратегічного управління полягає в формуванні уяви про ринок та виробленні загального уявлення про перспективи організації на цьому ринку. Формування такого уявлення базується не тільки на аналізі достовірної інформації про ринок, скільки на розгляді допустимих гіпотез. Стратегічне управління – це реалізація концепції, в якій поєднується цільовий та інтегральний підходи до діяльності організації, що дає можливість встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявними можливостями (потенціалом) організації та приводити їх у відповідність шляхом розробки та реалізації системи стратегій («стратегічного набору»). Концепція стратегічного управління лежить в основі стратегічного мислення і знаходить вираз у характерних рисах її застосування.

Характерні риси системи стратегічного управління певної організації залежать від взаємодії таких чинників:

- галузевої приналежності;
- розмірів організації (залежно від галузевих особистостей);
- типу виробництва, рівня спеціалізації, концепції та кооперації;
- характерних рис виробничого потенціалу;
- рівня управління;
- рівня кваліфікації персоналу.